

Dhibaatada Cimiladu waa Dhibaadata Xuquuqda

Carruurta

Soo bandhigista Tusmada Khatarta Cimilada ee Carruurta

Turjumaaddan ah warbixinta Kooban ee golaha Fulinta waxaa la abuuray iyadoo iskaashi lagala sameeyay Cardinals -ka Cimilada. Cardinals-ka Cimilada waa dhallinyaro caalami ah oo aan macaash doon ahayn kuwaas oo u tarjumo cilmi-baarista isbeddelka cimilada iyo macluumaadka luuqado badan si ay u gaaraan dhallinyaro iyo hoggaamiyeaal intii suurtogal ah.

Cardinals -ka Cimilada waxay sameeyeen inay u turjumaan warbixintan UNICEF luuqado aan ahayn luqadaha rasmiga ah ee Qaramada Midoobay. UNICEF ayaa soo dhawneysay hindisayaashan laakiin xusuusnow in tarjumaadaha lagu diyaariyey mas'uuliyadda Cardinals -ka Cimilada. UNICEF ma qaadnayso wax mas'uuliyad ah oo ku saabsan saxnaanta tarjumaadahaan. Iyada oo ka shaqeyneysa sidii loo gaari lahaa baahinta ugu ballaaran ee suurtogalka ah ee aqoonta UNICEF, UNICEF waxay ku faraxsan tahay inay ka caawiso Cardinals -ka Cimilada samaynta tarjumaadahaan.

Soo koobida golaha Fulinta

Dhibaatada cimiladu waa qeexidda caqabadda xuquuqda aadanaha iyo jiilka ee qarnigan, waxayna durba saamayn ba'an ku leedahay fayoobaanta carruurta caalamka. Fahamka meesha iyo sida carruurtu si gaar ah ugu nugul yihiin dhibaatadan ayaa muhiim u ah wax ka qabashadeeda. Tusmada Khatarta Cimilada Carruurta ayaa bixisa aragtida ugu horreysa ee soo -gaadhaysa carruurtu iyo u nuglaanta saameyn ta isbeddelka cimilada si ay gacan uga geysato mudnaan -siinta wax -qabadka kuwa ugu halista badan iyo ugu dambayntii hubinta in carruurtu maanta ay dhaxlaan meal lagu noolaan karo.

Waxaan ka soo horjeednaa, oo aan ka tallaabaynaa, xuduudaha meeraha ee muhiimka ah

Waxaan ka gudbeynaa xuduudaha muhiimka ah ee nidaamka dabiiciga ah ee Dhulka, oo ay ku jiraan isbeddelka cimilada, luminta noolaha, iyo kordhinta heerarka wasakheynta hawada, ciidda, biyaha iyo badaha. Khataraha cimilada iyo bay'ada, shilalka iyo walbahaarka ayaa durba saamayn ba'an ku leh fayoobaanta carruurta caalamka. Maaddaama xuduudahan la jebiyay, sidaas oo kale ayaa ah dheelitirka dabiiciga ah ee jilicsan ee ilbaxnimada aadamigu ku tiirsanayd inay koraan oo barwaaqoobaan. Carruurta adduunku kuma tiirsanaan karaan xaaladahaas oo waa inay ku socdaan adduunyada noqon doona mid aad u khatar badan oo aan la hubin sannadaha soo socda.

Isticmaalka xogta juqraafiyeed ee xallinta sare leh, warbixintani waxay bixinaysaa caddayn cusub oo caalami ah oo ku saabsan inta carruur ah ee xilligan la soo gudboonaada cimilo iyo khataro kala duwan oo deegaanka ah, naxdin iyo walaac:

Dhacdooyin lama filaan ah oo si lama filaan ah u bilaabmay:

- **820 milyan oo carruur ah (in ka badan saddex meelood meel carruurta caalamka) ayaa hadda si weyn ugu soo wajahan kulaylka. Tani waxay u badan tahay inay ka sii darto maadaama celceliska heerkulka adduunku sii kordhayo, iyo qaababka cimiladu ay noqdaan kuwo aan la saadaalin karin. Sanadka 2020 wuxuu noqday sanadkii ugu kululaa ee la diiwaan geliyo.**

- 400 milyan oo carruur ah (ku dhawaad 1 ka mid ah 6dii carruur ah ee adduunka ah) ayay hadda si aad ah ugu soo wajahanyihiin duufaanno. Tani waxay u badan tahay inay ka sii darto maadaama duufaannada aadka u sareeya (sida Dabaqada 4aad iyo 5aad) ay kordhaan soo noqnoqoshadooda, xooga roobka ayaa kordha, iyo qaababka duufaanta oo is badala.
- 330 milyan oo carruur ah (1 ka mid ah 7 carruur ah oo adduunka oo dhan ah) ayaa hadda si aad ah ugu wajahanyihiin fatahaadda webiyada. Tani waxay u badan tahay inay sii xumaato marka barafku dhalaalo, roobkuna wuu kordhaa sababo la xiriira biyo badan oo ku jira hawada taasoo ka dhalatay celceliska heerkulka oo sareeya.
- 240 milyan oo carruur ah (1 ka mid ah 10 -kii carruur ah ee caalamka) ayaa hadda aad khatar ugu jira fatahaadda xeebta. Tani waxay u badan tahay inay ka sii darto maadaama heerarka baddu ay kor u sii socdaan, iyadoo saamaynta si weyn u kordhay marka la isku daro kororka duufaannada.

Isbedelada bilowga ah:

- 920 milyan oo carruur ah (in ka badan saddex-meelood meel carruurta caalamka) ayaa hadda si aad ah ugu soo wajahan yihiin biyo-yaraanta. Tani waxay u badan tahay inay ka sii darto maadaama isbeddelka cimiladu uu kordhinayo soo noqnoqoshada iyo darnaanta abaaraha, walaaca biyaha, kala -duwanaanshaha xilliyeedka iyo kala -duwanaanshaha sanadeedka - iyo baahida biyaha oo kordha, taasoo dhalisay inay yaraadaan biyaha dhulka.
- 600 milyan oo carruur ah (in ka badan 1 ka mid ah 4tii carruur ah ee adduunka oo dhan) ayaa hadda si aad ah khatar ugu jira cudurrada faafa, sida duumada iyo dengue, iyo kuwo kale. Tani waxay u badan tahay inay ka sii darto maadaama ku -habboonaanta heerkulka iyo xaaladaha cimilada ee kaneecada iyo cudurrada gudbiya cudurradaan ay faafaan.

Xaalufinta deegaanka iyo walbahaarka:

- 2 bilyan oo carruur ah (ku dhawaad boqolkiiiba 90 carruurta adduunka oo dhan) ayaa hadda si aad ah khatar ugu jira wasakhowga hawada oo dhaafay $10\mu\text{g}/\text{m}^3$. Tani waxay

u badan tahay inay ka sii darto haddii aan la yarayn gubashada shidaalka fosil -ka ee sababa wasakhowga hawada.

- **815 milyan oo carruur ah (in ka badan saddex-meelood meel carruurta caalamka) ayaa hadda si aad ah khatar ugu jira wasakhda curiyaha macdanta sababtuna tahay soo-gaadhistaa hawada , biyaha, ciidda iyo cuntada oo wasakhaysan. Tani waxay u badan tahay inay sii xumaato hadii aan la helin wax soo saar mas'uuliyad leh, isticmaalka iyo dib-u-warshadaynta alaabada la xiriirta curiyaha macdanta ee lead.**

Carruurtu waxay aad ugu nugul yihiin cimilada iyo dhibaatooyinka deegaanka marka loo eego dadka waaweyn sababo badan awgood:

- Jir ahaan way u nugul yihiin, awoodna uma laha inay u adkaystaan kana badbaadaan dhibaatooyinka sida daadadka, abaaraha, cimilada daran iyo kulaylka.
- Waxay jidh ahaan u nugul yihiin; Walxaha sunta ah, sida macdanta lead iyo noocyada kale ee wasakheynta, waxay saameeyaan carruurta in ka badan dadka waaweyn, xitaa marka ay soo gaaraan qiyaaso hoose.
- Waxay saaid khatar ugu yihiin dhimashada marka la barbar dhigo dadka waaweyn taas oo ay sababayso cudurrada ay u badan tahay inay uga sii daraan isbeddelka cimilada, sida duumada iyo dengue.
- Noloshooda oo dhan baa ka horeysa - wax kasta oo ay u dhinto cimilada iyo nabaad -guurka deegaanka markay yaryihiin waxay keeni kartaa inay lumiyaan fursadaha noolashooda oo dhan.

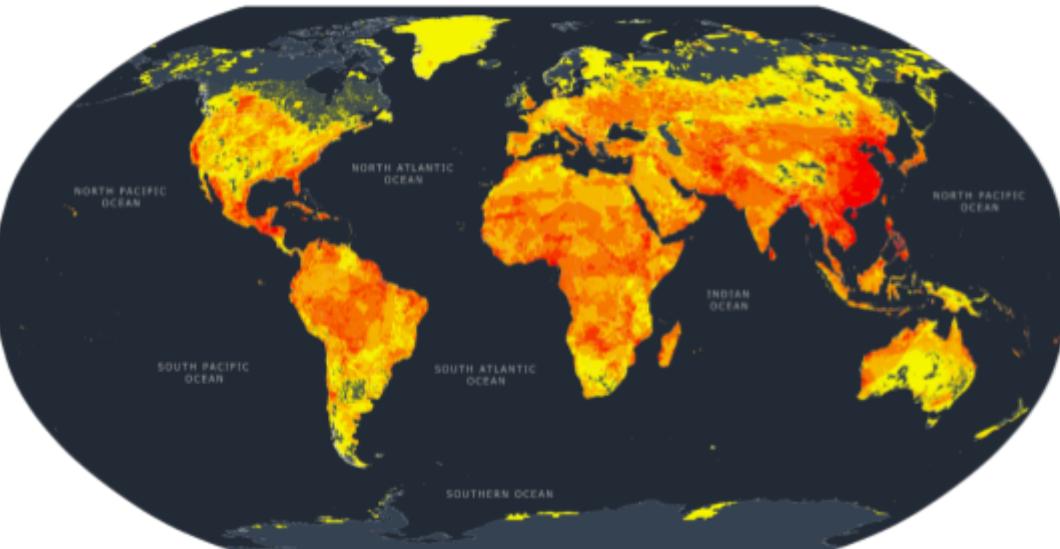
Warbixintani waxay sidoo kale baaraysaa markii ugu horeysay inta carruur ah ee ku nool aagagga ay la kulmaan cimilo badan oo is -dul saaran iyo khataraha deegaanka:

Waxa si gaar ah u khuseeya khatarahaas ayaa ah inay midba midka kale u egtahay ama is dul saarto. Cimiladan iyo khataraha deegaanka, dhibaatada iyo walbahaarka kuma dhacaan si gooni ah. Abaaraha, daadadka iyo cimilada daran, oo ay weheliyaan culeysyo kale oo deegaanka ah, ayaa midba midka kale isku daraa. Halistahani kaliya ma sii xumayn karaan midba midka kale, laakiin sidoo kale waxay kala fogeyn karaan jeebabka bulshada waxayna kordhin karaan sinnaan la'aanta. Waxay sidoo kale la falgalaan khataraha kale ee bulsheed, siyaasadeed iyo caafimaad, oo ay ku jiro COVID-19. Halista isoo laalaabata ayaa ugu dambayntii ka dhigaysa qaybo ka mid ah adduunka xitaa meelo ka sii khatar badan oo halis u ah carruurta - si weynna u yareynaya awooddooda mustaqbalka.

Qodobbada xogta muhiimka ah ee khataraha soo noqnoqata:

- Ku dhowaad ilmo kasta (> boqolkiiba 99) ee dhulka jooga ayaa la kulma ugu yaraan mid ka mid ah cimiladan iyo khataraha deegaanka naxdin ama walbahaar
- 2.2 bilyan oo carruur ah ayaa la kulma ugu yaraan laba ka mid ah cimiladan waaweyn iyo khataraha deegaanka, naxdinta iyo walbahaarka
- 1.7 bilyan oo carruur ah ayaa la kulma ugu yaraan saddex ka mid ah cimiladan waaweyn iyo khataraha deegaanka naxdinta iyo walbahaarka oo is dul saaran
- 850 milyan oo carruur ah ayaa la kulma ugu yaraan afar ka mid ah cimiladan iyo khataraha deegaanka, naxdinta iyo walbahaarka
- 330 milyan oo carruur ah ayaa la kulma ugu yaraan shan ka mid ah cimiladan waaweyn iyo khataraha deegaanka naxdinta iyo walbahaarka ee is dul saaran
- 80 milyan oo carruur ah ayaa la kulma ugu yaraan lix ka mid ah cimiladan iyo khataraha deegaanka, naxdinta iyo walbahaarka

Khariidada 1: Cimilada is dul saaran iyo Khataraha Deegaanka, Naxdinta iyo Walbahaarka

**Tirada Khataraha, Naxdinta
ama Walwalka:**

Aad u sarreya (≥ 5)

Sare (4)

Dhexdhixaad-Sare (3)

Dhexdhixaad-Hoose (2)

Hoose (1)

Xigasho: Khariidadan waxay isku daraysaa xogta ka timid: Machadka Khayraadka Adduunka (WRI); Hay'ada Deegaanka Qaramada Midoobay (UNEP); Warbixinta Qiimeyn Taalimka, UNDRR; Xarunta Shabakadda Macluumaadka Sayiska Dhulka ee Taalimiga ah (CIESIN); Mashruuca Atlas ee Duumada; Messina et al.; Kraemer et al.; Qeybta Cilmi -baarista Cimilada, Jaamacadda Bariga Anglia; Kooxda Falanqaynta Halabuurka Hawada; Iyo Rajooinka Dadweynaha Adduunka ee Qaramada Midoobay (dib -u -eegista 2019). Faahfaahin buuxda ka eeg habka

Helitaanka carruurta ee adeegyada lagama maarmaanka ah, sida caafimaadka, nafaqada, waxbarashada iyo ilaalinta bulshada, ayaa ka dhigaysa kuwo si gaar ah ugu nugul.

Ma aha oo kaliya in cimilada iyo khataraha deegaanku ay si xun u saameeyaan helitaanka carruurta ee adeegyada muhiimka ah, laakiin helitaan la'aanta carruurta ee adeegyada muhiimka ah ayaa sidoo kale hoos u dhigta adkeysigooda iyo awoooddoda la -qabsiga, taasoo sii kordhinaysa u nuglaanta cimilada iyo khataraha deegaanka. Sidaa darteed, waxaa la abuuraa wareeg xun, oo carruurta ugu nugul ku sii fogeeya saboolnimada isla mar ahaantaas sii kordhisa khatarta ah inay la kulmaan saameyn ta ugu xun uguna halista badan ee isbeddelka cimilada.

Xalka kaliya ee muddada dheer ah ee dhibaatada cimilada ayaa ah hoos u dhigidda qiiqa oo la gaadhsiiyo heerar nabdoon-oo la gaadhsiiyo meel eber ah sannadka 2050 si loogu sii socdo dariiqa qandaca oo aan ka badnayn 1.5oC. Si kastaba ha ahaatee, isbeddelka cimilada ayaa ah in dadaallada yareynta ay qaadan doonto tobanaan sano si gadaal loogu noqdo saameyn ta isbeddelka cimilada, carruurta maanta jirta, tani waxay noqon doontaa mid aad u daahday. Ilaa aan si weyn u maalgelinno la-qabsiga iyo adkeysiga adeegyada bulshada ee 4.2 bilyan oo carruur ah oo dhasha 30-ka sano ee soo socda, waxay la kulmi doonaan qatar sare oo sii kordheysa noloshooda iyo ladnaantooda. Qalabayn kasta waa in lagu saleeyaa qiimeyn taxaddar leh oo ku saabsan nooca iyo dabeecadda cimilada iyo halista deegaanka, naxdinta ama walbahaarka, iyo weliba heerka ay carruurtu u nugul yihin. Fahamka nuglaashaha carruurta ayaa muhiim u ah fahamka baaxadda buuxda ee cimilada iyo khataraha deegaanku ay u badan tahay inay saamayn ku yeeshaan fayoobaantooda, iyo xataa noloshooda. Warbixintani waxay bixinaysaa qaab -dhismeed fikradeed, qalab iyo qiimeyn bilow ah oo heer caalami ah ee soo -gaadhista carruurta iyo u nuglaanta cimilada iyo khataraha deegaanka, naxdinta iyo walbahaarka - si ay gacan uga geysato in mudnaanta la siiyo kuwa halista ugu badan kujira.

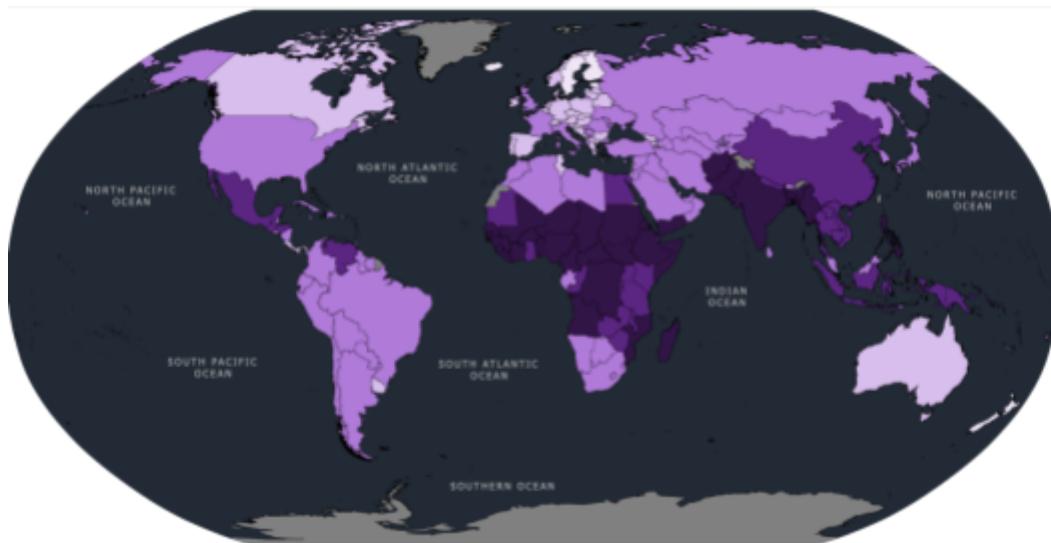
Soo bandhigista Tusmada Khatarta Cimilada Carruurta (CCRI: Warbixintani waxay isku daraysaa jidhkan sii kordhaya ee caddaymaha cusub iyo xogta ku saabsan u nuglaanta carruurta si loo soo bandhigo aragtida ugu horreysa ee dhammaystiran ee halista cimilada marka laga eego dhinaca ilmaha.

Tusaha isku-dhafan ee CCRI waa qaab naxdin badan leh oo ujeeddadiisu tahay in la qabto soo-gaadhista carruurta cimilada badan iyo naxdinta deegaanka iyo walaaca. Waa moodal dhinacyo badan leh oo doonaya inuu matalo aragti dheelitiran oo ku saabsan qaybaha kala duwan ee ku lug leh fayoobaanta carruurta, asagoo diiradda saaraya dhinacyada wax ku biirin kara, ama ka sii dari kara, ka-reebista carruurta marka la eego xaaladaha cimilada la xiriira iyo naxdinta deegaanka iyo walaaca .

Modelku wuxuu leeyahay qaab -dhismeed dhinacyo badan leh, halkaas oo tusmada isku -darka CCRI lagu dhisay iyadoo la isu keenayo tilmaamo ka kooban laba tiir:

- Tiirka 1 wuxuu cabiraa gaadhista cimilada iyo naxdinta deegaanka iyo walbahaarka.
- Tiirka 2 wuxuu qabtaa nuglaanta ilmaha.

Khariidada 2: Tusmada Khatarta Cimilada Carruurta (CCRI)

Cimilada Caruruuta iyo Tusaha Halista Deegaanka (CCRI):

Aad u sarreeya
Sare
Dhexdhexaad-Sare
Dhexdhexaad-Hoose
Hoose
Xog maleh

Xigasho: CCRI wuxuu ka kooban yahay tilmaamayaal badan oo ku baahsan guud ahaan cimilada iyo khataraha deegaanka, naxdinta iyo walbahaarka, iyo sidoo kale nuglaanshaha carruurta, eeg warbixinta buuxda wixii faahfaahin ah.

Caalam ahaan, qiyaastii 1 bilyan oo carruur ah (ku dhawaad kala bar carruurta adduunka) ayaa waxay ku noolyihiiin waddamo aad halis ugu ah, sida ku qoran CCRI.

Iyo sidoo kale:

- Meelaha ugu halista badan Dunida ayaa wax yar uun sababa isbeddelka cimilada-33 da dal ee aadka halista ugu jira waxay sii daayaan wax ka yar 10 boqolkiiiba gaasaska khatarta ku ah dhirta tobanka dal ee ugu halista badan waxay sii daayaan 0.5 boqolkiiiba oo keliya qiiqa adduunka.

- **Ku dhawaad dhammaan (29 ka mid ah 33) ee ka mid ah waddammada aadka halista ugu ah ayaa sidoo kale loo tixgeliya meelo khatar ah**
- **Rubuc ahaan (8 ka mid ah 33) ee dalalka aadka halista ugu ah waxay leeyihii barokac aad u sarreeya-iyada oo in ka badan 5 boqolkiiba dadka ay barakaceen**
- **Midkoodna waddammada aadka halista u ah midkoodna ma laha dhibco sare (> boqolkiiba 80) oo ku saabsan korsashada iyo hirgelinta xeeladaha DRR ee qaranka oo waafaqsan Qaab-dhismeedka Sendai.**
- **Kaliya boqolkiiba 40 ee waddammada aadka halista u ah ayaa ku xusay carruurta iyo/ama dhallinyarada ee ku -biirintooda Go'aamada Qarankoda (NDCs)**
- **Wadammada aadka halista u ah waxay heleen \$ 9 bilyan oo keliya marka loo eego socodka maaliyadeed ee adduunka, inta badan qaabka ODA, ee ku saabsan cilmi-baarista tamarta nadiifka ah, horumarka iyo wax-soo-saarka.**
- **Intooda badan (28 ka mid ah 33) ee waddammada aadka halista u ah ayaa aad ugu hooseeya dabagalka saldhigyaada kormeerka tayada hawada dhulka-in ka yar 10 boqolkiiba carruurta ayaa ku nool meel 50 km u jirta saldhigga kormeerka**

Xalka kaliya ee mustaqbalka fog ee isbeddelka cimilada ayaa ah yaraynta sii daynt qiiqa gaaska greenhouseka. Si kastaba ha ahaatee, waxaa sidoo kale jira falal badan oo yaraynaya soo -gaadhista carruurta iyo nuglaantooda kuwaas oo si weyn u yarayn kara heerkooda guud ee halista cimilada, tusaale ahaan:

Maalgashiga koru qaadaya helitaanka adeegyada adkeysiga Biyaha, Fayadhowrka iyo Nadaafadda (WASH) ayaa si weyn hoos ugu dhigi kara halista cimilada ee 415 milyan oo carruur ah.

Sare u qaadida helitaanka adeegyada WASH ee adkaysan kara waxaa ka mid noqon kara, tusaale ahaan, qiimayn dhammaystiran oo ku saabsan ilaha biyaha, Balaadhinta maalgelinta ilaha biyaha, adeegsiga tamarta la cusboonaysiin karo, iyo la shaqaynta suuqyada maxalliga ah iyo

waaxda gaarka loo leeyahay si loo hubiyo in adeegyada biyaha iyo fayadhowrka la dhisay oo lagu daray Halista cimilada. Wuxuu kale oo ka mid noqon kara kordhinta xarumaha kaydinta biyaha ee heerka qoyska, iyo sidoo kale qorshayaasha biyaha ee isticmaalka badan kuwaas oo biyo siiya baahida gudaha iyo hab-nololeedka. Heer -hoosaad iyo heer qaranba waxaa ku jira maareyn dhammaystiran, ilaalin iyo dabagalka ilaha biyaha. Adkeysiga bulshada ayaa si aad ah ugu xiran adkaysiga adeegyadooda WASH .

Maalgashiga hagaajinaya natiijooyinka waxbarashada ayaa si weyn hoos ugu dhigi kara halista cimilada ee 275 milyan oo carruur ah.

Joogtaynta maalgelinta waxbarashada waxay leedahay saamayn saaid ah oo badan. Waxbarashada oo sare loo qaaday taas oo dhiseysa aqoonta iyo xirfadaha ayaa gacan ka geysan doonta hagaajinta hababka joogtaynta iyo hoos u dhigidda qiiqa ee heer shaqsi, hay'ad iyo mid bulsho. Sare u qaadida natiijooyinka waxbarashada waxaa ka mid noqon kara, tusaale ahaan, maalgelinta kaabayaal adkaysi u leh aafiooyinka si loo yareeyo carqaladeynta muddada-dheer ee hanaanka waxbarashada carruurta, iyo sidoo kale xalka kor u qaada helitaanka, sida barashada dijitalka ah, iyo sidoo kale sinnaanta. Sinnaanta helitaanku waa muhiim marka laga eego dhinaca jinsiga, laga eego aragtida wareegga nolosha (laga soo bilaabo carruurnimada hore ilaa qaangaarnimada), iyo sidoo kale carruurta naafada ah ee inta badan la takooro. Hagaajinta natiijooyinka waxbarashadu waxay kaloo macnaheedu noqon kartaa hubinta waxbarasho tayo leh, sida bixinta amniga, jawi saaxiibtinimo, macallimiin tayo leh oo dhiirran, iyo barashada luqadaha ardaydu fahmi karaan. Taas macnaheedu waa in la xoojiyo aqoonta iyo sayniska ugu dambeeyay ee isbeddelka cimilada manhajyada qaranka iyo sidoo kale hubinta in carruurtu helaan xirfadaha ay u baahan yihiin si ay ugu guulaystaan nolosha. Kuwani waa xirfado ku habboon mustaqbal ka shaqada, oo ay ku jiraan dhaqaale sare oo koraya iyo hab -nololeedyada oo aan aad ugu nuglayn saamaynta cimilada isbeddelaysa iyo deegaanka xaalufka ah. Barashada xirfadaha ku salaysan ayaa iyaduna muhiim u ah in awood la siiyo carruurta, dhallinyarada iyo macallimiinta si ay uga qaybqaataan yareynta cimilada, la-qabsiga iyo wax-qabadyada adkeysiga cimilada ee dugsiyada, si loogu dhiirrigeliyo carruurta inay qayb ka noqdaan xalka isbeddelka cimilada.

Maalgashiga hormarinaysa helitaanka adeegyada caafimaadka iyo nafaqada ayaa si weyn hoos ugu dhigi kara halista cimilada ee 460 milyan oo carruur ah.

Hormarinta helitaanka adeegyada caafimaadka waxaa ka mid noqon kara, tusaale ahaan, maalgelinta adeegyada daryeelka hooyada iyo dhallaanka oo tayo leh, joogtaynta barnaamijyada tallaalka, iyo taageeridda adeegyada ka -hortagga, dhiirrigelinta iyo daaweynta

ee oof -wareenka, shubanka, duumada iyo xaaladaha kale ee caafimaadka carruurta. Wuxuu u baahan tahay cimilada iyo arrimaha deegaanka iyo mudnaanta jawaabaha caafimaadka si waafaqsan. Waxa kale oo ka mid noqon kara taageeridda caafimaadka iyo fayoobaanta qaangaarka iyo bixinta maclumaadka caafimaadka ee ku-saleysan da'da. Waxaa intaa dheer, waxay u baahan tahay xoojinta nidaamyada caafimaadka si loo bixiyo adeegyo isku dhafan oo carruurta ah.

Maalgashiga hormarinaysa helitaanka badbaadinta bulshada iyo yaraynta saboolnimada ayaa si weyn hoos ugu dhigi karta guud ahaan halista cimilada ee 310 milyan oo carruur ah.

Hormarinta helitaanka badbaadinta bulshada waxay u baahan tahay ka shaqaynta daboolidda guud ee faa'iidooyinka carruurta iyo qoyska iyo sidoo kale hubinta in nidaamyada ilaalinta bulshada ay bixiyaan xiriirro adeegyada kale ee muhiimka ah ee caafimaadka, waxbarashada iyo nafaqada iyo sidoo kale shaqaalaha daryeelka bulshada. Hagaajinta ka jawaabidda cimilada ee nidaamyada ilaalinta bulshada ayaa muhiim ah si ay awood ugu yeeshaan inay la qabsadaan dabeeecadda sida degdegga ah isu beddelaysa ee naxdinta iyo walaaca. Tani waxay u baahan tahay fahamka saamaynta sii kordhaysa ee isbeddelka cimilada ee carruurta iyo daryeelayaashoodu la kulmaan iyo la-qabsiga jawaabaha badbaadinta bulshada si ay awood ugu yeeshaan inay si degdeg ah wax uga qabtaan. Marka laga eego aragtida carruurta iyo qoysaskooda, tani waxay ku dhalin kartaa shoog cimiladeed inuu noqdo carqalad ku meelgaar ah halkii qoysaska lagu riixi lahaa saboolnimo muddo dheer ah.

Dhibaatada cimiladu waxay abuuraysaa dhibaatada xuquuqda carruurta. Waxay abuureysaa dhibaato biyo ... dhibaato caafimaad ... dhibaato waxbarasho ... dhibaato badbaadin ... iyo dhibaato ka qaybqaadasho. Waxay khatar ku tahay badbaadada carruurta. Siyaabahaas oo dhan, waxay ku xadgudbeysaa xuquuqda carruurta - sida ku qeexan Heshiiska Qaramada Midoobay ee Xuquuqda Carruurta.

Nasiib darro, tani waa bilowgii uun. Sida laga soo xigtay IPCC, qiiqa gaaska aqalka dhirta lagu koriyo ee caalamiga ah wuxuu u baahan yahay in la yareeyo 2030 -ka lana geeyo eber marka la gaaro 2050 si looga fogaado waxyeellada tan kasii daran, laakiin waddamada badankood ma hayaan wadadii ay ku gaari lahaayeen bartilmaameedyadan. Hagaajinta adkeysiga adeegyada ay carruurtu u baahan tahay ayaa lagama maarmaan noqon doonta si kasta oo ay tahay mustaqbalka: xitaa haddii qiiqa caalamiga ahi maanta istaago, heerkulka adduunku wuu sii kordhayaa - isagoo markaa horaba dhaawacay kuwa ugu nugul. Wuxuu u baahannahay inaan dardargelinno tallaaboooyinka carruurta ka ilaaliya saameynta, iyo sidoo kale yareynta qiiqa - si

degdeg ah. Waxaa jira xalal badan oo rajo leh oo laga soo dheegto-oo ay ku jiraan xalka dabiiciga ku salaysan. Mid ka mid ah xalalka ugu waara ayaa ah u -guurista xagga hab -dhaqaaleed kaas oo qurxinaya koboca dhaqaalahaa ee isticmaalka shidaalka fossil -ka sidaasna ku yaraynaya qiiqa qiiqa ilaa heerar ammaan ah. Mid kale ayaa ah in toos ah loola tashto carruurta laftooda - carruurta iyo dhallinyaradu waxay haystaan fikrado muhiim ah oo ku saabsan dunida ay rabaan oo u baahan inay ku barwaqoobaan. Kaliya ficilkan isbeddelka leh ee runta ah ayay carruurta uga dhaxli doonaa meeraha lagu noolaan karo.

Afeef:

Turjumaaddan Kooban ee Gudiga Fulinta ee warbixintan waxaa la abuuray iyada oo lala kaashanayo Cardinals -ka Cimilada iyo Ka -jawaabidda Dhibaatada. Cardinals-ka Cimilada waa mid aan macaash doon ahayn oo ay hoggaamiso dhallinyaradu kaas oo u tarjumaya cilmi-baarista isbeddelka cimilada iyo macluumaadka luqado badan si ay u gaaraan dhallinyaro iyo hoggaamiyeyaal intii suurtogal ah.

Cardinals -ka Cimilada waxay sameeyeen inay u turjumaan warbixintan UNICEF luuqado aan ahayn luqadaha rasmiga ah ee Qaramada Midoobay. UNICEF waxay soo dhaweyneysaa dadaalladan laakiin waxay xuseysaa in tarjumaadaha lagu diyaariyo mas'uuliyadda Cardinals -ka Cimilada. UNICEF ma qaadnayso wax mas'uuliyad ah oo ku saabsan saxnaanta tarjumaadahaan. Iyada oo ka shaqeyneysa sidii loo gaari lahaa baahinta ugu ballaaran ee suurtogalka ah ee aqoonta UNICEF, UNICEF waxay ku faraxsan tahay inay ka caawiso Cardinals -ka Cimilada samaynta tarjumaadahaan.